

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunatòria.

Se prenumera la poste c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrata a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 99.

Anul XXXIII.

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.
Transilvania.

Brasovu 31 Decembrie

Brasovu 31 Decembrie

(Mai multe.) Dupace in 22 Dec. alese comunitatea Brasiovului 3 deputati la diet'a sasésca seu conflescul universitatii din Sibiu in personele dd. Fridericu Wächter, Franciscu de Brennerberg si Mauritiu Klockner, apoi eri se alésara si deputatii districtuali in personele dd. Eduardu Zamminer ingineru silvan. cu 90 voturi, Iuliu de Brennerberg secr. mag. cu 75 si Michailu Arzt secr. mag. cu 56 dintre 106 votanti. Ce jocu si ironia! Dupace districtulu Brasiovului e pe diumetate lorcuitu de romani, apoi romanii totu se n'aiba intre 6 deputati nici macaru unu mandatariu! Vedi acésta inca e o perfecta egalitate, de care ne e si rusine a mai vorbi! Asia se traiésca cei, ce -si batu jocu cu atata cinismu de o natiune! — Ér' noi se ne maturamu inaintea pragului, — incuragian-dune prin reunioni si inaintandu in industria si arte, ca in semnulu culturei si alu luminei vomu esii odata de suptu obrocu. Cu cultur'a intreci si pe aristocrati'a cea mai intiepata. —

Crisea ministeriale din Romani'a inca dura. Luni in 14. se tienu siedintia. D. Iepureanu ministru primariu declaru, ca in urm'a votului camerei guvernulu a depusu dimisiunea si Mari'a Sa a primit'o. Camer'a trecu se lucreze in sectiuni. In 15 totu sub presiedinti'a d. G. H. Lecca, nefindu inse nici unu ministru de facia, deputatii majoritatiei opositionale tienura pana la 4 ore siedintia consultativa secreta. Dumineca fusera presiedintii ambelor camere chiamati la Domitoriu. Luni d. Plagino pres. senatului consultă se-natulu, d. Costaforu pres. camerei amblà dupa combinatiuni si numai in 16 se adresă cu fortetiele minoritatii catra camera. Camer'a reprobando captiositatile minoritatii si ale lui Costaforu spuse, ca d. Ionu Ghica se insarcinéza din partea majoritatii a vorbi in numele seu. D. Iepureanu se sui pe tribuna si anuncia, ca vediendu manifestarea majoritatii, mergu la palatu se consilieze tronulu, a se adresa la d. Ionu Ghica. Minoritatea se facu focu pe d. Iepureanu si dupa o diumetate de óra d. Iepureanu intorcunduse dela palatu anuncia came-rei, ca M. Sa va primi pe d. Ghica la 4 óre. Camer'a aplauda atatu tronulu catu si fapt'a d. Iepureanu. Vomu vedé in scurtu ce va se fia de libertatile Romaniei. Nota bene „Monitorulu“ inca nu publică adres'a camerei nici primirea comisiunei ei la palatu. — Barbatii nationali in fruntea tieriei si capaci de a dicta sórtei Romaniei, si Mari'a Sa domitoriu va siedé pe tronu adamantinu. —

Despre „regatulu“ Romaniei dupa diurn. primim din Constantinopole o depesia din 28 Dec., ca Pórt'a e emotionata asupra procederei principelui Carolu si protestéza in contra vericarui pasu, celu facu puterile in favórea principelui romanu. Cum o primim scirea acésta asia o damu, pana candu vomu vedé representata si pe Romani'a in congresulu europénu celu pucinu prin unu interprete cu capu cavuricu si anima romana. —

Confederatiune latina. Unu diurnalul in Madridu in limb'a ispanica si francesa intitulatu „Confederatiunea latina“ -si face contu in primulu numeru, ca a sositu timpulu a se confederá statele

de sange latinu si atunci Franci'a cu 40, Ispani'a cu 20, Itali'a cu 26, Belgiu cu 6 si Portugali'a cu 4 milioane ar' face o potere de 96 milioane; si adaugunduse aliantii naturali si statele amenintiate de Rusi'a si Prusi'a ar' stá confederatiunea latina cu 211 milioane in contra la 110 milioane russo-prusiane; si atunci Europ'a n'are ce purtă frica de appetitulu celu fara de margini alu Pruso-Rusiei de a i cuceri libertatile institutiunilor. Multe idei se prefacu in realitati. De ce nu si acésta odata? —

Remanendu confederatiunea latina propumnatòri'a libertatii si a institutiunilor democratice, atitud'a acésta o va face aliatu si cu codrii si cu stancele. —

In situatiune nu s'a facutu nici unu pasu catra prospectu de pace. Rusi'a continua a se armá. Dela New-York se telegraféza din 22 Dec., ca Rusi'a a comandatu 1000 bucati de mitraile americane. —

Regimulu Prusiei e resolutu a ocupá fortulu Luxemburgului, déca acesta nu se va anescá de sine la Germani'a. —

La Florenti'a tramise c. Beust un'a nota in care dechira Austri'a, ca privesce cestiunea romana de internaionala si acésta irită partita ac-tiunei in Rom'a la demonstratiuni, prin cari se insultă plenipotentulu austriacu din Rom'a c. Trautmannsdorff. —

In Ispani'a gen. Prim fù atacatu pe strat'a publica in caret'a sa si fù vulneratu la mani prin puscaturi de revolvere. —

Republic'a Franciei organíseaza aperarea democratica a Franciei, adoptandu regimulu töte familiile tiralerilor republicani, celoru, cari voru cadé in resbelu pentru patria. Asta mesura va face miracule in resbelu. —

Din campulu resbelului.

Dupa sciri próspete din Versailles diminéti'a din 27 Dec. a inceputu artileri'a prusa a bombardala interiturile din Mont-Avron, care e in apropiarea fortului de Rosny din orientulu Parisului, bombardarea se continua in 27 si 28 neintreruptu, inse fara succesu.

Intocma bombardara prusianii si Belfort, atacandu si cu asaltu, inse avura perderi fórte mari si fura respinsi. Din contra au inceputu acuma si francesii a reasedia si a bombardá unele forturi fóste ocupate de nemti, d. e. la Mezières aprópe de Sedan s'a concentrat francesii spre alu bombardá. Semnu de putere. —

Garibaldi, pe care voru francesii din Lyon a se primi că membru regimelui republicanu, cu anteposturile armatei sale ajunse in 28 la 5 óre diminéti'a a ocupá Dijonulu in partea nordica dela Nuits, prin urmare nu e adeverata scirea oficiala din Versailles, cumca la Nuits s'ar fi nimicitu ostea lui Garibaldi.

Una scire electr. dela Besançon 27 Dec. marturiscese singura, ca dóue atacuri asaltatórie ale prusianilor fura cu energia respins. Asta din partea sudostica dela Parisu, unde operéza si gen. Bourbaki cu corpulu seu de armata spre a infruntá corpulu lui Werder si a amenintá pe impresuratori Parisului.

In sudvestu prusianii se retrasera din partile Toursului in directiunea catra Parisu si ocupara in retragere 1000 de prusiani Briare, numai pentru

requisitiuni. Catra vestu 600 prusi se trasera la St. Calais, deschidiendu focu asuprai si intrandu facura o requisitiune de 20 mii franci, apoi éra se retrasera catra Le Mans.

Audiendu de despoirile acestea gen. francesu Chanzy, redicà unu protestu energicu la comandan-tulu prusianu in Vendome in contra barbaricei resboiri a prusianilor, si respinge afirmatiunea, ca armat'a de Loire ar' fi invinsa, dechiarandu tocma din tocma, ca dela 4 Dec. armat'a prusiana se tiene in siacu tocma de armat'a loarica; totuodata im-partasiesce prusianilor, ca armat'a francesa e resoluta a se lupta fara crutiare si fara misericordia pana la estreme. Prusianii se retrasera si din aron-disementulu Orne ér' catra Parisu.

Prin urmare amenintiarile armatelor francese, care se inmultiescu pe di ce merge, silescu pe pru-sianii a se readuná la lini'a impresuratória.

Dela Lille se reportéza, ca in nordu actiunea francesilor inca inspira frica si cutremuru. Depesia din Lille 27 Dec., venita prin cor. bir., dice, ca depesiele prusianilor despre batai'a dela Portnoyelles suntu mincinóse, pentru ca prusianii nu luara nici macaru unu prinsu (prusianii disera, ca gen. Manteuffel batu armat'a de nordu francesa, eare e de 60 mii si a luatu 1000 de prisonieri „neraniti“). Se constatéza din contra, ca perderile prusianilor in regiunile nordice si ostnor-dice suntu enorme de mari; numai in Chalons diacu 18.000 prusianii raniti si morbos. Alte cetati si orasie inca suntu pline de morbosii si raniti; Man-teuffel déra va mai avé norocire a fi cercetatu desu de gen. Faidherbe.

Totu in partea nordica dupa o depesia din Havre 27 Dec. cufundà dusmanulu in Duclair, cam la gur'a Senei, 6 nai neutrale anglice spre a inchide Seine si puscà asupra 3 nai, incatu locotenentulu fù vulneratu de mórté. Voru reclamá englesi? —

Dela Bordeaux se scrie lui „Times“, ca regimulu francesu a facutu cunoscutu, ca se primescu scrisori spre a se tramite la Parisu pe cali secrete, asia spune o depesia din Londonu 28 Dec. Ce va mai multu decat publicam trebuie se se presupuna si din depesi'a acésta. Parisulu se afla bine si nu e in lipsa. Totu din Londonu 26 Dec. se scrie, ca Prusi'a are intentiune a propune la nego-tiari de pace Franciei cederea Savoiei si a Nizzei pentru Pap'a. — Din Germani'a se totu ducu armati in Franci'a. —

Congresulu besericescu greco-orientale.

(Urmare.)

Dep. Besanu: Eu amu petrecutu cu mare atentiu proiectulu de adresa de eri, catu si motivarea facuta in siedinti'a de astadi.

Eu marturisescu, cumca atatu motivele aduse inainte catu si cuprinsulu depusu in adresa dela alfa pana la omega lu primescu, in principiu, si dieu fara sfíéla, ca operatulu acesta este escelente, incatu numai dela unu Babesiu s'a potutu astepta (se traiésca!).

Densulu totusi din partesi nu pote primi formulariunea partii cei d'antai a adresei, propose din partea comisiunei, care nu i se pare moderata si locale destulu, din care pricina face in stilu numai urmatori'a contraproponere:

„Maiestate c. r. apostolica!

Prea indurate Dómne!

Grati'a, cu carea Mai. Vóstra, — v'ati induratu a fericí beseric'a nóstra, nici odata n'a fostu mai imbucuratória pentru credintiosulu cloru si poro gr. or. romanu din Ungaria si Transilvania, că atunci cardu Mai. Vóstra la finea anului 1864 ati binevoitu a implini dorint'a nóstra cea mai ferbinte prin reinfintarea vechiei nóstre metropolie din Transilvania.

1. Bucuri'a si mangaierea nóstra a fostu si mai mare, candu amu vediutu, că din ingrigirea parintésca a Mai. Vóstra, metropoli'a nóstra romana in an. 1868 s'a inarticulatu intre legile patriei, si s'a provediutu cu prea inalt'a sanctionare, prin carea garantanduse autonomia besericiei nóstre, ni s'a datu dreptulu in adunarile nóstre besericesci a regulá administre si conduce intre marginile legei independinte tóte afacerile nóstre besericesci, scolarie si fundationale.

2. Tóte aceste, de o parte ne au datu destula dovada despre parintésc'a ingrigire si intențiunea cea buna a Mai. Vóstra catra noi, ér' de alta parte ni a oferit uocasiunea de multu dorita a ne aduná intr'unu congresu nationalu besericescu in an. 1868 pentru compunerea unui statutu organicu, care Mai. Vóstra in 28 Maiu 1869 v'ati induratu prea gratiosu alu si sanctioná.

3. Considerandu tóte aceste, congresulu prezent coadunat pentru prim'a óra pre basea statutului organicu sanctionat prin Mai. Vóstra, că reprezentante adeveratu si legatu alu clerului si poporului credintiosu din intrég'a metropolia romana de releg. gr. or. se sentiesce indetoratu cu supunere omagiale a-si esprime cea mai profunda multiunita si recunoscintia, cu atatu mai multu, ca-ci aceste suntu totu atate fapte epochale in istoria besericiei nóstre.

4. Déra candu ni luamu indrasnélă cu ali-pire fiiésca a descoperi bucuri'a, multiunita si recunoscintia nóstra nemarginita pentru ingrigirea parintésca, si pentru grati'a Mai. Vóstre, — indemnati de acésta gratia nu potemu retacé temerile nóstre provenite din aceea impregjurare, ca in statutulu nostru org. cu uocasiunea prea inaltei sanctionari s'a petrecutu unele modificari fara conlucrarea congresului nostru.

5. De si acele modificari suntu de o natura, din carea nu potemu deduce intențiunea de a se vatamá interesele besericiei nóstre, — de si credeimu ca introducerea unilaterală a modificarilor provine numai de acolo, ca congresulu nostru din 1868 s'a disolvatu de sine inainte de prea inalt'a sanctionare a stat. org. si asia lipsiea acelu organu, caruia s'ar fi potutu comunicá, modificarile intențiionate, — de si voim a presupune, ca acele modificari suntu facute numai cu intențiunea buna de a se pune catu mai curendu in lucrare acelu statutu organicu — totusi fiinduca acésta s'a intemplatu unilateralu, fara conlucrarea nóstra, temendune nu cumva acestu casu se prejudice viitorulu — cu supunere omagiale, venim a rogá pre Mai. Vóstra, că se ve indurati pré gratiosu a ni asecurá si a ne dá garantia, ca astfeliu de casuri in viitoru nu ne voru intempiná si ca din acestu casu nu se va forma nici candu unu precedentu prejudeciosu autonomiei besericiei nóstre.

6. Incatul pentru meritulu modificarilor din cestiune de si unele dintre ele strinsu luate, apartinu de afacerile nóstre interne bes., totusi fiinduca ele nu impedeca propasirea nóstra, suntemu aplicati de asta data a le primí reservandune dreptulu cu uocasiunea eventualei revisiuni a stat. org. a le luá in mai de aprópe considerare.

7. Ér' pentru viitoru, de óre ce acum ne aflam a pre o cale legală si suntemu fericiti a gușta fructele sanetóse ale autonomiei nóstre bes., nu potemu intrelasă a nu rogá pre Mai. Vóstra c. r. ap. eu cea mai profunda umilintia, ca tóte straformarile, ori catu de mici, neesentiale si grabnice ce s'ar aflá de lipsa a se face in statutulu nostru organicu se nu se intempele nici odata, fara conlucrarea nóstra, ca-ci alcum tóte drepturile nóstre autonóme garantate prin Mai. Vóstra, ar' devení ilusorie, ar' periclită interesulu si autonomia besericiei nóstre, ceea ce n'a potutu fi intențiunea Mai. Vóstre, — candu v'ati induratu a sanctioná acestu statutu organicu. —

Oratorulu dice, ca partea a dôua din adresa comisiunei o primesce, ca este fórtă bine lucrata si si resvera dreptulu in desbaterea speciale a-si face observatiunile sale numai in privint'a unoru esprezuni. In fine si recomanda propunerea sa spre primire.

Dep. Macelariu crede, ca audiendu si ideile

conducătoria din a dôua propunere, face motiune pentru inchiderea desbaterei generali si trecerea la desbaterea specială.

Dep. Borlea nu consente nici cu propunerea comisiunei nici cu a lui Besanu. Densulu dice, ca Besanu au facutu numai o diumetate de propunere pre candu, cu cealalta diumetate se multumesc din proiectulu comisiunei. — Acesta n'a mai vediutu densulu in nici unu parlamentu. Dupa parerea i, Besanu ar' fi trebuitu se faca unu contraproiectu intregu. — Besanu, dice oratorele, recunosc, ca proiectul comisiunei este fórtă exactu, incatul mai bine nu s'ar fi potutu face, si apoi totusi dice, ca nu lu pote primi (ilaritate).

Déca vine cineva si ne liè unu dreptu propriu si noi i damu buna pace la luarea dreptului, atunci noi ne amu datu dreptulu din mana si pre acesta cu anevoie lu vomu mai recapetá. — Ce felu de garantia vomu avé pre viitoru, déca ne vomu desbraca de dreptulu nostru, dora noi vomu cere intabularea? (ilaritate.) Din partesi primește se se liè in desbatere specială propunerea minoritateli.

Dep. Ioanoviciu cere, că referentele se spuna, ca care este votulu minoritateli si doresce a se ceti si numele acelora, cari au partinitu votulu minoritateli, ca-ce in comisiune se afla trei operate.

Dep. Babesiu: Diferintia este intre majoritate si intre un'a minoritate punctulu de manecare din propunerea dep. Besanu, la care au apartinutu Ioanoviciu si Moldovanu, a caror intentiune au fostu, ca noi in generalitate se primim a modificatiunile facute de asta data, recunoscundu si necesitatea se le ecsaminamu si se ne ingradim cu resvera pentru venitoriu, ca adica din acestu casu nu se va forma nici candu unu precedente prejudiciosu autonomiei bes. nóstre.

Maioritatea dice, ca privesce modificatiunile facute tienetórie de competint'a nóstra numai de propusetiuni regesci si le primește că atari. — Maioritatea au fostu de acea convingere, ca de si suntu acestea unilateralmente facute si afundu tajatórie in autonomia nóstra bes., totusi specialmente nu ne impedeca desvoltarea si nu ne facu incurcală; — pe candu din contra alu treilea operatu dice, ca nu este ertatu a concede guvernului, amestecarea in dreptulu de competint'a nóstra, ca-ci dandu dreptulu acesta din mana, atunci amu recunoscutu tutel'a guvernului. — Acesta este diferintia intre majoritatea si minoritatile comisiunei.

Dep. Macelariu doresce a sci, ca votulu minoritatii, despre care au facutu amintire dep. Borlea este obiectu de desbatere gen. seu speciale si déca se tiene de desbaterea specială, atunci se se faca votisare asupra contraproponerii dep. Besanu.

Dep. Faurou facunduse propunere pentru inchiderea desbaterei generale recede dela cuventu si crede, ca votisarea se pote face numai asia, ca acceptase proiectul lui Besanu seu alu comisiunei de basea desbaterei?

Presidiul cugeta, ca congresulu se se enuncia, ca primește propunerea lui Besanu seu a comisiunei.

Dep. Macelariu crede, ca mai antau se se enuncia, ca primește intchiderea desbaterei generale seu ba.

Presedintele: Intru adeveru bine au observatu Babesiu, ca suntemu intr'o cetate, care o amu facutu noi, déra au avutu si alta influintia la facerea cetatei acestia. Au avutu influintia si inca dupa principiul celu dominatoriu de statu a statelor moderne, ceea ce numai decatutu vedem in acea lege nouă, care ne garantáza metropoli'a nóstra si independentia ei; unde numai decatutu vine unu punctu, unde se dice, ca „intre marginile“ legei ni se garantáza autonomia nóstra. — Éta, ca la inceputu au capetatu o gaura cetatea nóstra. —

La aducerea legei acesteia amu fostu si eu de facia, déra n'amu fostu in stare, ca se lipescu gaura, ci amu trebuitu se primim cu gur'a si cu ran'a acesta autonomia si independentia besericiei nóstre.

Eu marturisescu, ca atunci amu sentit durere preste durere, déra n'amu avutu incotro. — Amu avutu lipsa de unu consultatoriu, că se me mangai in tréb'a acesta. Amu gandit in drépt'a si in stang'a, amu cautat pretutindinea in lume si amu aflatu, ca cetatile tuturor besericeloru crestine au cate o astfeliu de gaura, si asia m'amu mangaiat; amu aflatu in constitutiunea tuturor tierilor europene lege, unde se dice, ca beserica este autonoma „intre marginile legei“ si pre langa „controla statului.“ — Asisdereá amu gasitul pentru trebile scolari, ca statulu dirige si pôrta suprem'a inspectiune, si fara scirea lui nici o scola nu se poate face. — Este, cum amu disu, unu principiu adoptat din partea statelor moderne, ca beseri-

cele se nu latiesca autonomia loru mai presusul de capulu statului, pentru este cunoscutu, ca multe abusuri s'a facutu in vremele cele de de multu din partea besericiei in contra statului.

Ei cred, ca cu totii se multumim lui Ddieu, ca amu venit sub unu statu modernu. — Reula, care ne vatama este unu reu obiectescu.

Nisuiel'a acesta a statelor moderne — nu voi se me atingu de statul vecinu, pentru acolo nu afu nimicu imbucuratoriu pentru noi, — nu ne impedeca pre noi in autonomia bes. nóstre.

(Va urmá.)

Cernati 7 Dec. 1870.

Deunadi viní incuviintarea tienerei sinodelor, ce ne grabim a anunciat on. publicu.

Ce se va pertracta in sinodulu primu, ce se va tiené inca inainte de Craciuna, nu se scie, inse se dice, ca se facu pregatiri de a cere séma de lucrările consistoriului si ale episcopatului. D. Schönbach, secretariu consistoriului, pe lunga calitatea asta, — se ne fia permis a dice si protestandu-parasí, dupa informatiuni, consistoriulu. Ore va remané si mai departe d. Prodanu, că cuventatoriu rusescu la catedral'a romana din Cernauti, unde nimene nu lu intielege, si ore s'a tiené eppula totu de infalibilitu? Depinde dela bunavointia pretilor, cari din mil'a crestinésca vrea a lu tiené totu pe tronulu infalibilitatii.

Suntemu curiosi, ore se va protesta in sinodu contra anularei decisiunei dietale: că limb'a romana se fia limb'a obligata pentru toti studentii si limb'a propunetiva la scol'a reala nationala din Cernauti, care decisiune e si sanctionata de Mai. Sa imper., ca-ce pasiulu estu necorectu alu consistoriului scolasticu bucovinénu, care e contra, este una louire grea pentru toti romani bucovineni. Pana acum nu a protestat nici unul din romani, nici chiaru aceli romani, cari se afla in consiliulu scolasticu in contra incercarei acestuia. De ce este una enigma, care nimene nu o gacise pana acum! De voru patră una astfeliu de atitudine si delegatii in sinodu, atunci pucinu ne vomu procopsi. —

Dionisiu Ionu Olariu.

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci 15 Dec. Domnule Redactoru! Nefericirea si apoi complet'a decadanta a vechilor romani a fostu productul urei de partite, si a discordiei ce fi Romei, pre langa marile loru calitati, nutriau in peptule unii contra altor'a; ur'a si discordia nu de multe ori produsera cele mai desastróse resbele civile . . . si asia descendantii lui Romulu desbinati intre sine, cadiura cu incetulu victimă ordelor navalitórie de totu soiulu.

Pre langa limb'a frumósa, pre langa moravurile si ingeniositatea, carea caracterisá pe fainosii romani, acestia au lasat de ereditate stranepotilor loru si acea planta veninósa, ce se numește discordia.

Totu discordia si neunirea a facutu pe Spania si Italia si se privésca cu ochii indiferenti, lovirile de mórte ce se indreptau contra sororile loru — Francia: totu discordia le face se privésca inca fara a rosi, pe cea mai brava dintre ficele latinatii scaldanduse in sangele seu propriu. Discordia cu fiul său naturalu. Indiferentismulu rode de vreo cativa ani la vigorosulu, dér' junele arbore alu romanismului.

Romanii au un'a dintre cele mai frumóse tieri ale Europei, pamentul loru este fórtă bogatu, positiunea naturală favorabile desvoltarei si intarirei neamului romanescu: talentulu, ingeniositatea, romanului nu-i lipsesce, barbati culti nu-i lipsescu . . . si ea — serman'a natiune romana! — totusi suspina, suspina mereu! Vocea ei, că vocea celui, ce striga in deserturi, nu gasesce pe vastele campii ale gloriósei Dacie nici unu echou de salvare!!!

De ce care se fia caus'a? — Nimicu, decat discordia si indiferentismulu nationalu!

Unu Bismark a fostu in stare a-si aliá tóte provinciele germane, cari aveau regii si principii loru, pentru unu casu de resbelu; pana candu Francia a negligeat a-si uni pe sororile sale, pe Italia si Spania — pe legitimii si naturalii sei aliați!

Dér' de ce i aruncam Franchie acésta eróre,

au noi, nu ne aflam, noi romani din orientulu Europei, totu in acelesi conditiuni desaströse?

Nu s'au unitu romanii, — si consecintele triste trebuie se ne lovesca si mai cruntu, decat pe Francia, . . . ca-ci noi avemu ecsempalele inaintea ochilor . . . noi nu putem gasi nici o scusa!

Dér' ce mergemus asia de parte? . . . S'au unitu dicemu fii Romaniei, ei cari suntu chiamati de prvidentia a pune in fruntea romanismului flamur'a nationalitatii romane, s'au unitu baremu ei si si-au precisatu scopulu, pentru care au a se lupta? Nu! Nu!

De vreo cativa ani Romani'a se svarcolesce sub luptele de partite, fara nici unu scopu, fara nici o cagetare produse de catra unii ómeni fara aspiratiuni si fara de anima:

Tóte partitele se unescu, pentru a delapidá pe cei dela putere, dupa acea toti se unescu chiaru cu cei cadiuti dimpreuna pentru a blamá din nou pe cei, ce s'au urcat pe fotoliurile ministeriali . . . si asia se continua o comedia, de care chiaru autorii ei -si ridu, . . . fara a rosí.

Barbatii, cari au imbracisatu cestiunea romanismului cu entusiasmu, cum suntn Brateanu, Cogalniceanu, V. A. Urechia, suntu tocmai asia de reu tractati că facatorii de rele, de catra actorii sburdalnici, cari jóca rolulu cu masca de „ómeni ai ordinei“ . . . Ér' biéta tiéra de multe ori a statu estasiata — si veto alu ei mai totudén'a a fostu desconsideratu. . . .

Nu ve potu descrie multele loviri ce a suferit romanismulu sub ómenii, cari de unu anu de dile, si-au arrogatu puterea tierei: dér' nici ca amu de scopu acele fapte, cari in timpulu de facia in locu se ve intarésca, v'ar slabí multu in creditia, cu carea de ani, cu o fermitate demna de imitatu de toti fii Romaniei, ati lucratu pentru consolidarea si prosperarea natiunei romane.

Nu voiu aminti uici persone; că se nu mi se dica, ca sum omu de partite: dar', n'ar fi justu a tacé acele nume, cari de poporulu romanu se pronuncia cu atat'a pietate si recunoșciuntia.

Candu vedi actele mai recinte ale ministrului nostru de externe, cari trebuie si pre celu mai indiferentu romanu se lu impla de indignare, este posibilu că se nu si aduci aminte, se nu porunci numele venerabilului si marelui barbatu Cogalniceanu, care cu atat'a resolutiune respinse actul de acusare, . . . alu Franciei din anulu trecutu?!

Déca vedi pe biefulu tieranu batutu si batujocurita de d. m. Costache, este cu putintia se nu-ti aduci aminte si de acel'a, care i a liberat, le a datu pamantul, si i a facutu mosteni pe pamanturilelor stramosiesc? Si candu vedi astadi in palatul ministeriului de instructiune — foculariulu natiunei romane — nisce ómeni, cari -si batujocu nu numani de romani transcarpateni, dér' chiaru si de instructiunea romana si de corpulu profesoralu si de administratiunea romana de aici: este posibilu, vediendu tóte astea, se nu-ti aduci aminte de numele unui romanu verde că Urechia, pe care nu lu satisfacea numerulu romanilor din Romania, ci cauta in tóte partile, a aruncá schintei'a deșteptarei nationale, prin Macedoni'a, prin Dalmati'a si Istri'a, care infinitiase or'scăola préparandiale, si alt'a pentru sermanii macedoneni in Bucuresci?!

A! Domnule Redactoru, nimene nu pote se mi socotessa acésta impartasire a mea de crima . . . eu abia potu fi interpretu alu multoru suspine, ce pre tota diu'a amu intempinatu:

„A! déca ar' fi dlu Urechia la ministeriu nu s'ar face astfelii de crime“ . . . nationali.

„O! mare decadentia in instructiune, de candu a repasitul din ministeriu d. Urechia.“ . . .

„O! déca ar' aduce Ddieu, catu mai curendu pe acelu celebri barbatu pe Urechia la ministeriu, că se inceteze odata arbitriulu si comerciulu din sacrulu paladiu alu muselor romane . . . Elu si numai elu este chiamatu a conduce si a regenera instructiunea in Romania.“ . . .

Astfelii suspina in tóte partile, fii legitimi si cu aspiratiuni ai frumósei Romanie . . . si eu se me sfescu a spune, a pronunciá acele nume, cari la toti trebuie se ne fia totu atatu de pretiose! —

Dér' bine, multu o se mai fimu préda indiferentismului si egoismului practicatu cu atat'a cinismu, de catra o clica de ómeni, cari din nou si au redicatu capulu, si au delaturat de pe terenulu actiunei pe toti barbatii de valore! —

Credemu, ca nu! Timpulu se aprobia, o era mai frumósa incepe a ne suride, natiunea valorósa si-a redicatu vocea sa prin representantii sei legiti. . . . In Sambata trecuta ministeriulu Iepureanu a capetatu blamu pentru maretiele sale fapte, acum remane, că reprentatiunea nationale se

fia prudenta . . . se aiba inaintea ochiloru numai interesele nationali, numai romanismulu, si fara a se acatia de personalitati si partite, se chiame cu unanimitate, in fruntea statului pe acel barbatu, cari si-au castigatu prin fapte, ér' nu prin promisiuni, increderea intregei natiuni.

Nu va face ast'a, camer'a presenta, care intrunescu in sinulu seu atatea celebratati, va demeritá cu dreptu cuventu de Romanimea, carea o privescu cu viu interesu.

Dér' se speramu! —

R. D. N. Fleva da citire §-lui 1. (Vedi Nr. Gaz. 95.)

D. D. Ghica Comanescu: Amu vediutu cu placere, ca proiectul de responsu la discursulu tronului presentat de comisiune este patrunsa in genere celu pucinu de acolu spiritu de moderatiune si de acelu respectu ce lu datoram tronului. Me asteptam la acésta dela on. membri, cari au compusu comisiunea, si me gasescu ferice de a constata, ca nu m'amu incelatu in prevederile mele.

Déca este, in adeveru, unu principiu, care trebuie se fia sacru pentru noi, unu principiu, pe care lu amu dobândit numai dupa multe lupte, este principiul unei dinastii straine si ereditare pe tronului Romaniei. Prin realizarea acestui principiu amu pusul odata pentru totudén'a capetu la tóte aspiratiunile de domnie, care bantuia tiér'a nostra. Acestu principiu, dloru, representa la noi cea mai sigura garantia pentru durat'a ei in viitoru, este totuodata si unu supremu moderatoru al tuturor ambitionilor ne sanetóse, cari adeseori alunecá de pe terenul unei lupte legale de principii pe acelu alu resturnarei si alu anarchiei. Cu catu ne-amu luptatul mai multu de a realizá acestu principiu si cu catu a fostu mai greu pentru noi de a lu dobandi, cu atat'a mai multu este datoria nostra că reprezentanti ai natiunei de alu aperá in contra ori cui ar' cuteză se aduca cea mai mica vatamare acestui principiu fia prin fapte copilaresci că acele petrecute la Ploiesci, séu prin alusuni nedemne si neleale. In respectul datorit u tronului, in consolidarea dinastiei nostra vedu singurulu midiulocu de a pastrá si in viitoru autonomia nostra si de a realizá intr'unu modu definitiv independentia nostra. Ceea ce face mai alesu astadi puterea statelor din Germania este, ca ele reprezinta putere stabile si bine consolidate. Acésta stabilitate si consolidare este efectul dinastielor, cari au radacinele lor in tradițiunile cele vechi istorice si in afectiunea poporului. Ele nu suntu supuse prin urmare nici o actiune din intru, care ar' catá se sape necontenitul pe sub mana baselelor lor. Suntu negresiti, si in Germania nu voiu contestá acésta lupta de partite, suntu lupte de principii. Ele se marginescu inse in limitele legale ale diferitelor constitutiunii, nu vedemus că ele se degeneraze vreodata in tendintie de domnii si de resturnare (sgomotu).

D. A. Sihleanu: Ceru cuventul in cestiune de regulamentu.

D. presedinte: Bine, v'amu inscrisul; continuati, dle Ghica.

D. D. Ghica Comanescu: Tóte aspiratiunile de asemenea natura cadu in facia stabilitati ce ne ofere tronul. Nu e déra de mirare, candu vedemus acésta putere bine consolidata a Germaniei triumfandu in facia Franciei, care e bantuita astadi de atatea partite, de domnii, de resturnare si de anarchia (sgomotu).

D. N. Voinovu: Dle presedinte, credu, ca discutiunea generale s'a inchisul. D. Ghica vedu, ca o redeschide.

D. presedinte: D. Ghica cu ocasiunea paragrafului I crede de trebuintia se-si arate sentimentele sale monarchice; lu roguinse se se restranga in argumentarea dsale.

D. D. Ghica Comanescu: Voi se dicu, dloru, ca ceea ce a facutu că puterea Germaniei se triumfe contra Franciei este, ca Francia se afla astadi bantuita de anarchia . . . (sgomotu mare, protestari energice).

Voci: Ceru cuventul.

D. D. Ghica Comanescu: Facu aplicatiune acestui principiu alu stabilitatii in Germania la starea lucrurilor din tiér'a nostra. Se dè Dumnedieu că principiul dinastiei se gasesc si in viitoru la noi aceiasi primire, aceiasi garantia că in Germania. Natiunea intréga romana -si a manifestat in acésta privintia dorintele sale prin votul ei solemn repetatu.

V'amu amintit acestu faptu, dloru, tocmai că se motivezu obiectiunile ce amu de facutu contra unor esprezisuni din responsulu la discursulu tronului, care -mi paru abatute dela acelu spiritu de moderatiune ce caracteriseaza in genere celu pucinu responsulu presentat de comisiune. La paragraful antaiu, unde se vorbesce de controlulu ce trebuie adunarea se exercite asupra guvernului este o esprezisune, care dico, că acestu controlu va fi celu mai seriosu midiulocu pentru intarirea si desvoltarea institutiunilor nostre **democratice** si liberali. Gasescu, dloru, ca esprezisunea democratice **nu e aici la locul seu**. . . .

Voci: A! a!

D. D. Ghica Comanescu: Credu, ca dorint'a esprimita de a vedea la noi desvoltate in-

stitutiunile liberali este cu totulu sficienta si ca ar' trebui se exprime totale asteptarile noastre.

In adeveru, nu intielegu in ce sensu s'ar putea vorbi de desvoltarea institutiunilor democratice in o tiéra monarchica si constitutionale, in care totale puterile suverane suntu depuse in manele unui singuru capu si acésta intr'unu modu definitivu (sgomotu desaprobari).

Nu intielegu, dloru, cum intr'o tiéra monarchica constitutionale s'ar putea vorbi de institutiuni democratice. Nu intielegu cum s'ar putea desvoltá institutiuni democratice fara de a atinge drepturile tronului. (?)

D. presiedinte alu consiliului: Sistemulu electorale.

D. C. Bosianu: Ceru cuventulu.

Voci: Ceru cuventulu.

D. D. Ghica Comanescén: Cuventulu democratice esprima, dloru, puterea suverana exercitata intr'unu modu directu de poporu, asia precum se urmá in vechime in republic'a dela Aten'a si precum se practica astazi in statele Americei, unde poporulu suveran are dreptulu de a-si numi magistratii sei. A vorbi deci de desvoltarea institutiunilor democratice facia cu tronulu, acésta ar' dă locu la supozitiuni, ca noi amu dori o schimbare a regimului monarchicu constitutionale intr'unu regim democraticu . . .

Voci: A!

D. D. Ghica Comanescén: Imi place a crede, ca acésta nu a fostu tocmai intentiunea comisiunei. Cu toate acestea ve amintesc din nou, ca principiul monarchicu a fostu consacratu prin votulu tierei.

Prin urmare atatu din punctulu de vedere teoreticu, catu si din punctulu de vedere nationale v'asi rugá se inflaturati din acestu paragrafu cuventulu democratia; se lasati numai expresiunile: dormiu de a vedea desvoltanduse la noi institutiunile liberali.

De amu mantiene expresiunea de institutiuni democratice, amu dă locu la credintia, ca aceste cuvinte suntu introduce cu scopulu ne leale de a ascunde tendintie antadinastice, cari nu amu avea curagiul, séu mai bine disu, cuteszant'a de a le arata pe facia.

D. presiedinte: Dle Ghica, aveti vr'unu amendamentu de depusu in sensulu cuvintelor dvóstre; ca-ci déca nu este amendamentu, la care, conformu art. 75 se se asocieze cinci deputati, atunci nu mai are locu acésta discutiune.

D. D. Ghica Comanescén: Dle presiedinte, eu amu facutu propunerea acésta in scopu de amendamentu; déra pe cata vreme vedu, ca nu se gasescu cinci domni deputati, cari se se asocieze, atunci gasescu de prisosu de a mai face vreunu amendamentu.

D. presiedinte: Mi se pare, ca bine v'ati gandit la acésta. Ve forte multumescu.

Voci: Cestiune de regulamentu.

D. presiedinte: Nu mai pote fi cestiune de regulamentu candu nu este amendamentu.

D. A. Georgiu: Dle presiedinte, amendamentul s'a anuntat; prin urmare, conformu regulamentului, trebuie, dle presiedinte, se intrebati, déca in acésta on. camera, suntu cinci domni deputati, cari se se asocieze.

D. presiedinte: Nu s'a depusu amendamentul.

O voce: Déra s'a anuntat celu pucinu.

D. presiedinte: Ce mai vorbiti de acelu amendamentu? déca nu s'a depusu subscrisu s'a sustinutu de cinci deputati, acelu amendamentu nu exista. Puteti discuta paragrafulu antaiu, déca voiti.

D. A. Georgiu: Se lu retraga intr'unu mai formale; si pe cata vreme nu s'a retrasu, trebuie se se discute.

D. presiedinte: Déra nu a datu nici unu amendamentu.

D. Gradisteanu: Dloru, este forte adeverat, credu, ca, conformu regulamentului, nu se pote urmá discutiune de óre nu s'a depusu unu amendamentu.

Inse rogu pe onorabilulu biurou se binevoiesca a observá, ca acésta cerintia ar' fi fostu bine se caute a o indeplini inainte de a lasá se se discute unu amendamentu, care nu s'a depusu, inainte de a se aruncá in sinulu acestui parlamentu cuvinte, cari au de efectu a revoltá indignatiunea tuturor sufletelor devotate institutiunilor democratice si tronului (numeróse aplasne). Intrég'a camera nu

va lasá a se crede, ca este pusa in suspitiune a-nim'a nostra alaturi cu tronulu.

Tronulu este esitu din sinulu natiunei. Tronulu este de dreptu populariu, nu este de dreptu divinu (numeróse aplasne).

Amu luatu cuventulu că se protestezu in contra cuvintelor lui Ghica Comanescén, care ar' voi se infintieze la noi o monarchia constitutionale fundata pe dreptulu divinu.

Fericirea Germaniei nu este, ca dinasti'a e fundata acolo pe dreptulu divinu, ci fericirea Germaniei este, ca s'a gasit acolo o idea mare nationale, ide'a unitatii Germaniei, idea, care a facutu că ea se triumfe pana acum, éra nu acel devotamentu catra tronu fundat pe dreptu divinu (aplaus).

Ceea ce voiesce se dica d. Ghica este o idea trecuta, condamnata, in locul carea s'a substituitu voint'a poporului, suveranitatea poporului. Acésta este constitutiunea nostra, si prin urmare cuventulu democratia nu ar' trebui se fia pusu de nimeni in suspitiune.

D. presiedinte: Ve intreb, dloru, d. P. Gradisteanu facut'a cestiune de regulamentu? (ilaritate.) Prin urmare biroul este in regula, nu mai aveti se faceti cestiune de regulamentu. Eu v'amu spusu, ca nu este amentamentu, si dvóstre cati sunteti inscrisi veti avea cuventulu asupra paragrafului antaiu. Prin urmare, déca voiti se combateti pe d. Ghica Comanescén, care n'a conchisul la unu amentamentu, veti putea urmá combaterea candu veti luá cuventulu; inse, déca credeti, ca nu este utilu, fiindu d. Ghica n'a depusu unu amentamentu, atunci potu se punu la votu paragr. 1.

Voci: Nu; avemu se vorbim asupra paragrafului 1.

D. presiedinte alu consiliului: Dloru, primescu cu aciasi recunoisciintia expresiunile de devotamentu manifestate de d. D. Ghica Comanescén, precum si acele esprimate de onorabilulu d. P. Gradisteanu.

Ceea ce face, dloru, tari'a dinastiei, este alegera dinastiei.

Onorabilulu d. Ghica Comanescén, prin diversiunea sa a comparatu Germania cu Francia, si a crediutu, ca e bine se desvolte causele, cari, in momentul de facia, s'gudue Francia. Eu nu credu, ca ne apartiene noa in acestu momentu se recriamam in contra trecutului Franciei. Eu credu, ca chiaru in nenorocirea de care sufera de astazi...

O voce: De care suferim noi toti.

D. presiedinte alu consiliului: Vagasi destula taria in ea insasi pentru a-si relua in concertulu europeanu rolulu ce se cuvine se aiba si care a fostu asia de binefacatoriu pentru noi...

O voce: O va scapá Gambetta....

D. presiedinte alu consiliului: O va scapá, dloru, simtiemntulu de conservatiune de care este patrunsa o natiune că Francia de 40 de milioane de locuitori, cu traditiuni atatu de ilustre si care pune puterea si spiritulu natiunei mai presus decat d. Gambetta, care se invoca aici....

O voce: Ideile republicane o voru scapá.

D. presiedinte alu consiliului: Nu voiescu se incep acum o discutiune asupra formei de guvern republicanu.

Vinu acum, dloru, la cuventulu de democratia.

Déca ne vomu dă séma de constitutiunea nostra, care a abrogatu chiaru denumirile de clase, si déca ne vomu aduce aminte ceea ce amu avutu onórea a scri in tr'o epistola, pe care amu adresat o unei ilustre persoane, si la care amu facutu alusiune in siedint'a trecuta, vomu vedé, ca la noi in România n'a existat nici odata feudalitate ereditaria, precum a existat in occidente. La noi amu vedutu totudéun'a dominitoru, dupa cum diceam prinscirea scrioare, amu vedutu domni si fii de domni, cari au devenitu simpli plugari si din contra, simpli plugari au devenit boieri si domni ai tierei. Boieri la noi nu a fostu decat resplatire personala pentru servitiele aduse tieri de catra o persoana, si déca aristocrati'a nostra, s'ar puté compara in ceva cu aristocrati'a altor tieri, este tocmai caracterulu ei celu forte democraticu, care face diferint'a cea mai distinctiva a aristocratiei nostra.

Apoi, dloru, déca noi astazi prin constitutiunea si legile tieri amu desfintat titlurile, ranjurile si chiaru orice denumire aristocratica, óre credeti dvóstre, ca prin aceste institutiuni asia de democratice nu amu datu locu că se pote infintá o aristocratie, care se pote lupta cu oricare alta aristocratie din lume? Negrescu, dloru; ca-ci prin

institutiunile noastre democratice amu lasatu loculu se se infintieze o aristocratie, aceea a meritului, a capacitatii si a onestitatii, si o asemenea aristocratie, ori catu ne vomu sili se o desfintiamu, ea va fi indestructibile (aplaus).

D. presiedinte: Dloru, s'a cerutu inchidere discutiunei si mai suntu inca mai multi domni deputati, cari au cerutu cuventulu.

D. presiedinte: Atunci voi consultá adunarea déca voiesce inchiderea discutiunei. D. Voinovu are cuventulu in contra inchiderei discutiunei.

D. N. Voinovu: Dle presiedinte, eu credu, ca ar' fi bine se mai continue acésta discutiune, mai cu séma in urm'a cuvintelor aruncate de on. domnu Dimitrie Ghica Comanescén. Suntemu datori se cerem cu discusiunea se urmeze, pentru că se putem si noi, la rondulu nostru, se spunem ceea ce cugetam si noi despre **democratia**.

De aceea asi rugá pe on. adunare se lase se mai continua acésta discutiune, mai cu séma candu se arunca in sinulu acestei adunari nisice cuvinte revolutionari si subversive, contrarie constitutiunei noastre.

Prin urmare ne credem datori si noi se cerem cuventulu, pentrucá se aperam constitutiunea tocmai in contra acelora, cari totu voiesc se vedia returnari in tiéra; si pentru că se dicem si noi cum intielegem, ca se cuvine unui cetatianu se vorbescandu vorbesce despre datori' ce are de a respectá constitutiunea si tronulu tieri sale.

Pentru aceste motive déra ve rogu, dloru deputati, se nu **cereti** a se inchide acésta discutiune.

(Va urmá.)

Novissimum. Ministerulu Romaniei s'a compus in modulu urmatoriu: D. Ionu Ghica presiedinte si interne, Dumitru Sturza finantie, Dumitru Cariagdi justitia, Nicolau Racovita culte si instructiune publica, Calimachi Catargiu esterne, col. Pencovici rosbelu, Dumitru Berendeiu lucrari publice. —

Scirile din Parisu 28 Dec. spunu, ca operatiunile au fostu suspinse din caus'a frigului escriviv. Luni la 26, gard'a nationale mobilisata a alungat pe unu batalionu sacsonu din parcoul dela Maisson Blanche. — Gambetta sosesc astazi la Bordeaux. —

„Rom.“

Gazeta Transilvaniei Se invita On. P. romanu la prenumeratiune pe „**Gazeta Transilvaniei**“, cu pretiulu din fruntariu. Redactiunea va procede pe calea, ce duce mai securu la desvoltarea vietiei nationale politice. Nu va fi interesu patrioticu nationalu seu relegiosu de confesiunile noastre, care se nu afle in noi pe aoperatorii cei mai sinceri cu tota gravitatea ceruta; depinde numai dela caldurosul concursu alu prenumerantilor, că se satisfacem orice asteptare.

Ne rogam se nu se amane cu tramiterea prenumeratiunilor noue si cu refuirea celor vechi, ca ce vieti'a unui diurnal nu se poate sustine cu credite impinse de pe unu anu pe altulu. —

Schwarze & Barth

plat'a Nr. 16

cu cunoscuta soliditate pre-

stéza

totu feliculu de imbracaminte

de cavaleri

si oferu onorabilului publicu una mare cantitate pe alesu de cele mai rare materie de surcie-rocuri-gi-letce cu pretiulu celu mai moderat. 12

CURSURILE

la borsa in 30 Dec. 1870 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 88	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 "	95 1/2 "
Augsburg	—	—	121	75
London	—	—	124	20

Editiunea: Cu tipariul lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.

Redactoru respundetor

JACOB MURESIANU.